

కోడి పందాలకు వందల ఏళ్ల చరిత్ర

పండగలో పందెం రాయుళ్ల చూడాలి

కోళ్లకు కత్తులు కట్టేందుకు రంగం సిద్ధం

ఏలూరు,జనవరి12(ఆర్ఎన్ఎ): కోడి పందాల చరిత్రకు వందల ఏళ్ల చరిత్ర ఉంది.ఆరువేల సంవత్సరాల క్రితం నుంచే అనేక దేశాల్లో ఈ క్రీడ ఉండేదని చెప్పేందుకు చారిత్రక ఆనవాళ్లున్నాయి. 1646లో జార్జి విల్సన్ అనే రచయిత కాథి ఆఫ్ ది గేమ్ అనే పుస్తకంలో కోడి పందేల గురించి ప్రస్తావించారు. ఆమెరికా, జపాన్, ఇరాన్, ఇండోనేషియా, బ్రెజిల్, పెరు, ఫిలప్పైన్స్, మెక్సికో, ఫ్రాన్స్, క్యూబా, పాకిస్తాన్ మొదలైన దేశాల్లోని గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో ఈ కోడి పందేలు ఇప్పటికీ కొనసాగుతూనే ఉన్నాయి.మనదేశంలోనూ అనాదిగా కోడిపందేలు జరుగుతూనే ఉన్నాయి. పల్నాటి యుద్ధంలోనూ దీని ప్రస్తావన ఉంది. మధ్య యుగాల నాడు ఈ కోడి పందేలు చూస్తూ ఎంజాయ్ చేయడమే కాదు... గెలుపొటములపై వందేలు కాసేవారు. చివరకా రాజ్యాలు కూడా ఘనంగా పెట్టేవారు. అయితే ఇప్పుడు రాజ్యాలు లేకపోయినా... కోడిపందేలు పెద్ద బెట్టింగు ఊరు ఓ రెంజోతో జరుగుతుంది. ఆనాటి ఆచారమే నేటి వరకూ కొనసాగుతోంది. అందుకే కోడి పందాలకు గోదావరి జిల్లాల్లో క్రేజ్ ఏర్పడింది. మరోచెప్పే పండగ సమీపిస్తున్న వేళ కొందరి ధ్యాసంతో కోడిపందాలపైనే ఉంది. పందాలకు అనుకలంగా నిర్ణయం ఉంటుందా లేదా అన్నదే ఇప్పుడు చర్చ సాగుతోంది. సంప్రదాయ పండ్లకు ప్రభుత్వం అడ్డు చెప్పట్లేదన్న ఆశతో చాలామంది నిర్వాహకులు ఉన్నారు. ఏటా పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలో 450 బదులు ఏర్పాటువుతాయి. సంక్రాంతి మూడు రోజులూ కోళ్లు రూపాయల కొలువైన పందేలు కడతారు. అయితే ఈసారి కచ్చితంగా కోడిపందేలు లేనట్టినా ఏలూరు అంచనా వేస్తున్నది. పండగ దగ్గర పడమరకు వ్యాపించడం సానుకూలం అవుతుందని మరికొందరు ధీమాతో ఉన్నారు. నిజానికి, ఈసారి పెద్దఎత్తున పందెం ఆడేందుకు నిర్వాహకులు సిద్ధమయ్యారు. పండగకు రెండు నెలల ముందునుంచే, ఈ జిల్లాలో పెద్ద పెద్ద బదులు ఏర్పాటు చేయడం మొదలయింది. నిర్వాహకులు జాతి పుంజాలపై లక్షల రూపాయల ఖర్చు పెట్టుకున్నారు. ఓమపరం, ఉండి, పాలకొల్లు, ఆకివీడు, కాళ్ల, వీరవారం, కొడితివాడ, ఆపంట, పెనుమంట్ల, సర్పాపురం, మొగల్తూరు, యలమంచిలి, కలంగంపూడి, జింగారెడ్డిగూడెం, కొవ్వూరు, గణపవరం, ఉంగంటూరు ప్రాంతాల్లో పందెం కోళ్లకు ప్రత్యేకంగా తీర్చిదిద్దారు. హైకోర్టు తీర్పు ప్రభావం ఈ ప్రాంతాల్లో కనిపిస్తోంది.

పండగ కోసం ప్రత్యేక బస్సులు

అదనపు సర్వీసులు నడుపుతున్న ఆర్టీసీ

కడప,జనవరి12(ఆర్ఎన్ఎ): సంక్రాంతి పండగ కోసం జిల్లావ్యాప్తంగా ఎనిమిది డిపోల పరిధిలో ప్రత్యేక బస్సు సర్వీసులను ఏర్పాటు చేశామని ఆర్టీసీ ప్రాంతీయ అధికారి తెలిపారు.సంక్రాంతి పండ్లకు వచ్చే వారు ఎలాంటి ఇబ్బందులు పడుకుండా ఉండేందుకు రోజూ వారి బస్సు సర్వీసులు కాకుండా అదనంగా బస్సు సర్వీసులను ఏర్పాటు చేశామన్నారు. విజయవాడ, హైదరాబాదు నుంచి ప్రత్యేక బస్సు సర్వీసులను నడుపుతున్నామని చెప్పారు. హైదరాబాదు నుంచి 35, పరిగళూరు నుంచి 32, చెన్నై నుంచి ఆరు బొప్పూరు బస్సు సర్వీసులను ఏర్పాటు చేశామన్నారు. ముఖ్యమైన పండగ కావడంతో ఎక్కడక్కడో ఉన్న వారందరూ వారి వారి సొంత ఊళ్లకు వస్తారని చెప్పారు. ప్రత్యేక బస్సుల్లో ప్రభుత్వ నిబంధనల మేరకు అదనంగా ఛార్జీలు వసూలు చేస్తున్నామని పేర్కొన్నారు. జిల్లాపేట, పులివెందులూ ఓమప-3 రెండు కొత్త అల్లా డీలర్స్ బస్సు సర్వీసులను ఏర్పాటు చేశామన్నారు. ప్రొద్దుటూరు నుంచి వరూ కడప మీదుగా బెంగళూరుకు ప్రత్యేకంగా బస్సు సర్వీసును ఏర్పాటు చేస్తున్నామన్నారు. అందులో తిగుం సీట్లు ఏసీ, ఏసీగెట్లను ఏసీ నాన్ ఏసీ ఉండొందన్నారు. కడప నుంచి పరిగళూరికి అల్లా డీలర్స్ నాన్ స్టాప్ బస్సు సర్వీసులను ఏర్పాటు చేశామన్నారు. టీవీ సౌకర్యంతో పాటు సీట్లు చాలా బాగుంటాయని చెప్పారు. రాయచోటి నుంచి వరూ కడప బద్వేలు, కావలి మీదుగా విజయవాడ వెళ్లేందుకు కొత్తగా సూపర్ఫాస్ట్ బస్సు సర్వీసు ఏర్పాటు ప్రతిపాదనలు పంపామన్నారు. జిల్లా వ్యాప్తంగా ఒక కడప డిపో తప్పా ఏర్పాటుని డిపోలన్నీ సప్లైలో నడుస్తున్నాయని చెప్పారు. కాకపోతే రాయలసీమ వ్యాప్తంగా సప్లైలకు తగ్గించడంలో కడప జిల్లా సంచారు సన్ స్టాన్లలో ఉండన్నారు.

కోసనీమల్లో సీమంతర కోళ్ల పందాలు

బరికి రెడీ అవుతున్న ప్రజలు

కాకినాడ,జనవరి13(ఆర్ఎన్ఎ): కోసనీమల్లో సంక్రాంతి సందడి మొదలైంది. భోగి మంటలు, రంగురంగుల ముగ్గులు, పిండి వంటలు, ఇంటి నిండా బండ్లపులు... సంక్రాంతి అంటే వారం రోజుల పాటు ఇండాటా సందడి సందడి. ఇదంతా ఒక ఎత్తు అయితే పండగ సమయంలో గోదావరి జిల్లాలో నిర్వహించే కోడి పందేల గురించి ఎంత చెప్పకున్నా తక్కువే. పైగా ఈసారి కోడి పందేల్లో ఓ ప్రత్యేక ఉంది. పందెం కోళ్లు యుద్ధానికి సిద్ధపడుతున్నాయి. సంక్రాంతి వచ్చేందుకే చాలు జిల్లాలో కోడిపందేలా జోరు కొనసాగుతుంది. కోళ్లు, ప్రభుత్వం, పోలీసులు ఎంత కలిసిగా వ్యవహారంచినా అందరికీ తప్పొక్కారు. పైగా తమిళనాడు లాంటి ప్రాంతాల్లో కోడి పందేలకు ప్రత్యేక టోర్నమెంట్లు ఉంటాయిని, ఒక్క అంధప్రదేశ్లోనే అంక్షలు ఉంటాయంటూ మండిపడుతున్నారు. ఎన్ని హాస్పిటలీలు కోళ్లు పండ్ల విషయంలో వెనుకడుగు వేయరు. ప్రధానంగా ఈసారి వెరెల్లి కోళ్ల బరిలో ఉండవోతున్నాయి. ఓ వైపు తమిళనాడు కోళ్లను మరోవైపు పాకీ కోళ్లు, కోకోక్ వైపు స్థానికంగా పెంచిన కోళ్లు కూడా బరిలోకి దిగవోతున్నాయి. ఇప్పటికే జిల్లాలో వీటిని దిగుమతి చేసుకున్నారు. న్యామస్థానాల ఆదేశాలు... పోలీసుల అడ్డలు చివరి నిమిషంలో ఆచరణకు నోచుకోక పోవడం పరిపాధిగా జూరంది. ఈ పందేల్లో పాల్గొనేందుకు ఇతర రాష్ట్రాల నుంచి సైతం పలువురు తరలివస్తుంటారు. ఈ ఏడాది జిల్లాలో పందేలకు తమిళనాడుకు చెందిన కోళ్లు ముందుగానే కాళ్లు దువ్వుతున్నాయి. రాజమహేంద్రవరం ఈ కోళ్లను పెద్ద ఎత్తున విక్రయిస్తున్నారు. ప్రస్తుతం ఒక్కో కోడి ధర రూ.నాలుగు వేల నుంచి రూ.10 వేల వరకు పైగా పలుకుతోంది. కోరుకోవడం, రాజమహేంద్రవరం గ్రామీణం, రాజానగరం తదితర ప్రాంతాల్లో ఇప్పటికే కోడి పందేలు ఊరు కొనసాగుతుండగా, పండ్లకోళ్ల పెంపకం ఓ కుట్ర పరిశ్రమగా మారింది. ఈ సీజన్ వస్తే కోళ్లలో రాజాన్ని ఆధారంగా రూ.వేలల్లో ధర నిర్ణయిస్తున్నారు. పందేలు నిర్వహణకు పది రోజుల పందేల కోసంగాలే చేసి వాటికి మంచి ఆహారం, తగ్గింపు ఇచ్చి నిద్దం చేసేందుకు ప్రత్యేకంగా శిక్షకులను సైతం ఏర్పాటు చేసేసుకున్నారు. ఇక గోదావరి కోళ్లకో పాకిస్తాన్లో వేళ్ల కోడిపందేలున్నాయి. గెలిస్తే కోడిని వందకులి వినే ఆచారం ఉంది. సంక్రాంతి వేళే గోదావరి జిల్లాల్లో పండ్లకోళ్ల మాంసం తప్ప, బ్రెంజాలర్, మూములు కోళ్ల మాంసం కూడా ముట్టుకోరు. పండ్లకోడిని బండ్లమిత్రులకు పండ్లొట్టడం ఓ ప్రత్యేకత. సంక్రాంతి వేళే కోడి పందేలు నిర్వహించడమే కాదు... ఒక్కో కోడికి రూ. వేల నుంచి లక్షలు ఖర్చు చేసి ఖరీదైన, బలమైన బిండి పెడతారు. వాటికోసం ప్రత్యేక ట్రైనర్లు కూడా ఉంటారు. పందాల్లో పాకిస్తాన్ కోళ్లకు మంచి క్రేజ్ ఉంది. అందుకే ఈ మధ్య ధైవాన్, మలేషియా, ఇండోనేషియా, పాకిస్తాన్ లాంటి ప్రాంతాలనుంచి కూడా కోసనీమ హెంపకం దారులు ట్రీడ్ తెప్పించి పెంచుతున్నారు. ముఖ్యంగా కత్తులు కట్టుకున్న కోసీ పందాలకు పాకిస్తాన్ ట్రీడ్ కోళ్లు బాగా ఉపయోగ పడుతున్నాయని చెబుతున్నారు. ఒకప్పుడు వేల రూపాయల్లో మొదలైన కోడి పందాలు ఇప్పుడు కోళ్లు రూపాయల్లో చేతులు మారుతున్నాయి. తూర్పుగోదావరి జిల్లాలో గతేడాది వంద కోళ్ల రూపాయలకు పైగా చేతులు మారాయి. పశ్చిమగోదావరి జిల్లాలోనూ ఈరేళ్లకు పెరిగింది కానీ తగ్గలేదు. ఇక పండ్లలో వీర మరణం పొందిన పుంజం... మూసానికి చాలా డిమాండ్. వాటిని పెంపదానికి అత్యంత బలమైన ఆహారం పెట్టడంతో ఆ మాంసం రుచి ప్రత్యేకంగా ఉంటుంది. అందుకే పండ్లలో ఓడిన కోడిని దక్కించుకునేందుకు వేలం పాటలు జరుగుతాయి.

కోడిపందాలు నిర్వహించే చోట ఎక్సైజ్ నిఘా

మద్యం అమ్మకుండా చర్యలు

విజయవాడ,జనవరి13(ఆర్ఎన్ఎ):ఇక కోడి పందేలు నిర్వహించే బరుల దగ్గర లెక్కలే అమ్మకాల నిరోధానికి ఎక్సైజ్ అధికారులు ప్రత్యేక బృందాలను ఏర్పాటు చేశారు. కోడిపందాలు నిర్వహించే వారిపై తరచు చర్యలు తప్పవన్నారు. అలాంటి వారిపై తేనులు నమోదు చేసి అరెస్టు చేస్తామన్నారు. ఈ సంక్రాంతికి జిల్లాలో కోడిపందేలు జరుగుతుండగా అడ్డుకునేందుకు అవసరమైన ప్రాంతాల్లోని సిద్దం చేశామన్నారు. కోడి పందేలను అడ్డుకోనేందుకు ప్రత్యేక బృందాలను రంగంలోకి దింపామని పోలీసులు చెప్పారు. వీరు ఆయా ప్రాంతాల్లో, వీడియో తెమోవాలతో సహా నిఘా చేసి పందేల కోసం జరిగే వీరి ఏర్పాట్లను నిలువరిస్తారని పేర్కొన్నారు. దీనిపై పోలీసు అధికారులకు, సిబ్బందికి స్పష్టమైన ఆదేశాలిచ్చామన్నారు. కోడిపందేలు నిర్వహించే వారిపై ఇప్పటికే బ్రెంహోపనే తేనులు నమోదు చేశామని తెలిపారు. అలాగే కోడిపందేలు నిర్వహిస్తున్న వారిపై తేనులు నమోదు చేస్తామన్నారు.

ఆర్టీసీకి పెరగనున్న ఆదాయం

నేటినిజం

సంక్రాంతి బస్సులతో పెరిగిన రద్దీ

ఆదిలాబాద్,జనవరి13(ఆర్ఎన్ఎ): ఆదిలాబాద్ రిజియన్లో సంక్రాంతి పండగ వారం రోజుల్లో పెద్ద ఎత్తున ఆదాయం సమకూరుతుందని ఆర్టీసీ అధికారులు అంచనా వేస్తున్నారు. ఈనెల 12, 13,14 తేదీల్లో అదనపు సర్వీసులు నడుపుతుంది. తిరుగు ప్రయాణంలో ఈనెల 16, 17 తేదీల్లో ప్రయాణికుల రద్దీని బట్టి అప్పటికే వృద్ధుల మరన్ని బస్సులను పెంచేందుకు సిద్ధంగా ఉన్నామని ఆర్టీసీ అధికారులు పేర్కొన్నారు. ఆదిలాబాద్ రిజియన్ పరిధిలో ఆరు డిపోలు ఉండగా.. రాష్ట్ర రాజధాని హైదరాబాద్ నుంచి ప్రతిరోజూ ప్రత్యేక సర్వీసులను నడుపు తున్నారు. పండగ దృష్ట్యా డిపోలకు

అదనంగా సర్వీసులను నడుపుతున్నారు. నీరటిగిండ్, కద్దాల్ టోల్ ప్లాజాల వద్ద నిర్మల్ నుంచి కనిగిరి-మోపల్రంకు బస్సు ప్రయాణాన్ని అనుకోవడంతో వీటికి నందర్బంగా మూడు బస్సులు నడుపుతున్నారు. ఇక మంచిర్యాల, కాకనగర్, సిర్పూర్(టీ), బెల్లంపల్లి, మందమిరి, బాసర ప్రాంతాలకు రైలు సౌకర్యం ఉంది. రైల్వేలోనూ తమ స్వస్థలాలకు చేరేందుకు ప్రయాణికులు పెద్ద ఎత్తున వరుస కడుతున్నారు. దీంతో ఆయా రైల్వే స్టేషన్లు ప్రయాణికులతో రోజూ రాజధాని హైదరాబాద్ నుంచి పెంచడం సామాన్య ప్రయాణికులకు పెనుభారంగా మారింది. చాలామంది ట్రావెల్స్ నిర్వాహకులు సీట్లను ఖాళీ చేసి మూడింతలు, నాలుగింతల ధరలకు విక్రయిస్తున్నారు. రవాణాశాఖకు వార్షికు ఏగవేసేందుకు తప్పదు మార్కెట్ రిజిస్ట్రేషన్ చేయించుకుంటున్న నిర్వాహకులు ప్రతి రోజుల్లో హైదరాబాద్ నుంచి తెలుగు రాష్ట్రాల్లోని వివిధ ప్రాంతాలకు 500-600 వరకు ట్రైవేటు ట్రావెల్స్ బస్సులు ప్రతి రోజుల్లో హైదరాబాద్ నుంచి తెలుగు రాష్ట్రాల్లోని వివిధ ప్రాంతాలకు 500-600 వరకు ట్రైవేటు ట్రావెల్స్ బస్సులు ప్రయాణికులు పెనుభారంగా మారింది. చాలామంది ట్రావెల్స్ నిర్వాహకులు సీట్లను ఖాళీ చేసి మూడింతలు, నాలుగింతల ధరలకు విక్రయిస్తున్నారు. అదే సంక్రాంతికి ముందు మూడురోజులు ఆ సంఖ్య ఇంకా ఎక్కువ వరుస కడుతున్నారు. దీంతో ఆయా రిజియన్ పరిధిలో ఆరు డిపోలు ఉండగా.. రాష్ట్ర రాజధాని హైదరాబాద్ నుంచి ప్రతిరోజూ ప్రత్యేక సర్వీసులను నడుపు తున్నారు. పండగ దృష్ట్యా డిపోలకు

కడెంలో తగ్గుతున్న నీటిమట్టం

ఆదిలాబాద్,జనవరి13(ఆర్ఎన్ఎ): కడెం కుడి కాలువ ద్వారా దిగువ ప్రాంతాలకు నీటి విడుదల కొనసాగుతోంది. ఈ ఏడాది వానాకాలం పంటలకు నీటిని విడుదల చేయ దంతో 4.673టీఎంసీలకు నీటిమట్టం పడిపోయింది. నీటిని పూర్ణ చేయకుండా పాదాపూగా వాడుకోవాలని అధికారులు మరోసారి కోరారు. ప్రధాన కాలువ ద్వారా నీటిని విడుదల చేయడంతో కుడి కాలువకు నీరు అందక ఇబ్బందులు పడే ఆసారం ఉన్న నేపథ్యంలో కుడి కాలువకు మూడు రోజుల ముందుగా నీటిని విడుదల చేస్తామని అధికారులు తెలిపారు. రైతులు ఈ నీటితో ఆరుతడి పంటలు సాగు చేసుకుంటూ, చెరు పులు, కుంటలు నింపుకోవాలని సూచించారు. కుడి కాలువ పరిధిలోని చెరువులు కుం

టలు నింపేందుకు అధికారులు బుద్ధవారం నీటిని విడుదల చేసిన విషయం తెలిసిందే. యాసగిరి పంటలకు సాగు నీటిని అందించడం సాధ్యం కాని పక్షంలో రైతువులు, కుంటలు నింపేందుకు నీటిని విడుదల చేయాలని ఎమ్మెల్యేల సమక్షంలో తీర్మానాలు చేయడంతో ఆ తీర్మానాల ప్రకారం కుడి కాలువకు 12 క్యూసెక్కుల నీటిని విడుదల చేస్తున్నట్లు ఆయ కట్టు ఇంజనీరింగ్ అధికారులు తెలిపారు. ఈ నీటి ద్వారా పూర్తి ఆయకట్టుకు సాగునీరు అందించడం సాధ్యం కాని పక్షంలో ఉన్న నీటిని చెరువులు, కుంటలు నింపేందుకు మాత్రమే విడుదల చేయాలని ఇదివరకు నిర్ణయించిన సమావేశంలో ఎమ్మెల్యేలతో పాటు, డిప్యూటీలర్ సంఘాల అధ్యక్షులు, రైతులు, అధికారులు తీర్మానాలు చేశారు.

ఎస్సీ,ఎస్టీ రైతులకు సబ్సిడీ పథకాలు

ఆదిలాబాద్,జనవరి13(ఆర్ఎన్ఎ): ఎస్సీ, ఎస్టీ రైతులకు పండ శాతం సబ్సిడీపై డ్రీప్ ఇరిగేషన్ పరికరాలను మంజూరు చేస్తున్నామని తెలిపారు. పాలీవర్సాస్ వ్యవసాయం కోసం ఒక ఎకరానికి రూ. 33 లక్షలు ఖర్చు అవుతుందని, ఎస్సీ, ఎస్టీ రైతులకు ప్రభుత్వవే ఖర్చులన్నీ భరించాలన్న భావన అభివృద్ధికి సైతం రుణాలను ఇప్పించి బోరుబావులు, బావులు తవ్వించి నీటి సౌకర్యాన్ని కల్పిస్తున్నామన్నారు. ఇప్పటి వరకు దళితజన్మ కర్షకం ద్వారా ఆదిలాబాద్

నియోజకవర్గంలో పందెంఎకరాల భూమిని పంపిణీ చేశామని ఎమ్మెల్యే జోగు రామన్న అన్నారు. దళితలందరికీ మూడెకరాల భూమిని ఇస్తారన్నారు. ఒక వ్యవసాయ క్లస్టర్ కేసీఆర్ అన్నారు. గిరిజులకు సైతం మూడెకరాల భూమిని కొనుగోలు చేసేందుకు ప్రభుత్వం సిద్ధం ఉందన్నారు. రాష్ట్రంలో సాగు చేసుకొని అధిక దిగుబడి సాధించి బావులు తవ్వించి నీటి సౌకర్యాన్ని ఉంచాలని అంక్షించారు. దేశంలో ఎక్కడా లేని విధంగా తెలంగాణ రాష్ట్రంలో

ప్రచారాస్త్రాలతో సిద్ధం అవుతున్న అభ్యర్థులు

నిజామాబాద్,జనవరి 13(ఆర్ఎన్ఎ): మున్సిపల్ ఎన్నికల్లో ప్రచార పర్యటన జోరందుకుంది. ఓటర్లను ఆకర్షించడానికి అభ్యర్థులు ప్రచార పర్యటనో దిగారు. మంగళవారం ఉపసంహణకు గడువు ఉండడంతో ఏ పార్టీకి చెందిన అభ్యర్థులు ఎవరన్నది స్పష్టత రానుంది. సుమారు 20 ఏళ్ల తర్వాత పట్టణ ఓటరు బ్యాలెట్ పత్రాలతో ఓటు హక్కులకు ఈ నెల 22న వినియోగించుకోనున్నారు. పాటలు, ఆయుధం చూపి భయభ్రాంతులకు గురిచేసే ప్రచారాలతో చోరెత్తించడానికి రంగం సిద్ధం చేసుకుంటున్నారు. మైకులతో ప్రచారం చేయడానికి కూడా ఉపసంహణ నిబంధనలు విధించింది. అందుకు స్పష్టమైన అవకాశం లేకపోతే రాష్ట్రం 20 ఏళ్ల తర్వాత సదరు పార్టీలపై కేసులు నమోదు చేయడానికి వీలుంది. అభ్యర్థులు జాగ్రత్త పడకుంటే ఫిర్యాదులతో ఇబ్బందులు పాలుకాక తప్పదు.

24 పేజీలను పూర్తిచేసి పోలింగ్ ముగిసిన తర్వాత సామగ్రితో పాటు ఎన్నికల అధికారికి సమర్పించాల్సి ఉంటుంది. ఎలాంటి సంఘటనలు జరిగినా విధిగా అందులో సమోదా చేయాలి ఉంటుంది. ఓటర్ల వివరాలు, పోలింగ్ కేంద్రం, సిబ్బంది, బ్యాలెట్ పేజెలు, పేపర్ సీట్లు, విజెంట్లు, బ్యాలెట్ పత్రాలు, చారిత్రక ఓట్లు, లెంథర్ ఓటలు , కోడ్ ఉల్ట్రాఫన్ను, అవకతవకులు, తదితర అంశాలను డైరీలో సమోదా చేసి ఎన్నికల అధికారులకు అందించాల్సిగా భాగ్యత ప్రెసిడెంట్ అధికారికి మాత్రమే ఉంటుంది. ఎన్నికల్లో ఐదు రకాలు ఓటు హక్కును వినియోగించుకోవచ్చు. అదేవిధంగా కలిగిన వ్యక్తి నేరుగా పోలింగ్ కేంద్రానికి వెళ్లి ఓటు వేయడాన్ని సాధారణ అభ్యర్థులకు డబ్బులు వచ్చే మార్గాలపై అధికారులు దృష్టి పెట్టారు. ముఖ్యంగా కానసగర్, లోకనభ ఎన్నికల్లో ఈవిధం యంత్రాలతో ఓటుహక్కును వినియోగించుకున్న పట్టణ ఓటర్లు ఈ సారి అభ్యర్థులు నిబంధనలు పాటించకుంటే ఇబ్బందులు తప్పవు అధికారులు కూడా హెచ్చరిస్తున్నారు. ప్రచారాలు, ఖర్చులు, పాపర్లను నిర్వహించేందుకు ప్రత్యేకంగా శిక్షకులను సైతం ఏర్పాటు చేసేసుకున్నారు. ఇక గోదావరి కోళ్లకో పాకిస్తాన్లో వేళ్ల కోడిపందేలున్నాయి. గెలిస్తే కోడిని వందకులి వినే ఆచారం ఉంది. సంక్రాంతి వేళే గోదావరి జిల్లాల్లో పండ్లకోళ్ల మాంసం తప్ప, బ్రెంజాలర్, మూములు కోళ్ల మాంసం కూడా ముట్టుకోరు. పండ్లకోడిని బండ్లమిత్రులకు పండ్లొట్టడం ఓ ప్రత్యేకత. సంక్రాంతి వేళే కోడి పందేలు నిర్వహించడమే కాదు... ఒక్కో కోడికి రూ. వేల నుంచి లక్షలు ఖర్చు చేసి ఖరీదైన, బలమైన బిండి పెడతారు. వాటికోసం ప్రత్యేక ట్రైనర్లు కూడా ఉంటారు. పందాల్లో పాకిస్తాన్ కోళ్లకు మంచి క్రేజ్ ఉంది. అందుకే ఈ మధ్య ధైవాన్, మలేషియా, ఇండోనేషియా, పాకిస్తాన్ లాంటి ప్రాంతాలనుంచి కూడా కోసనీమ హెంపకం దారులు ట్రీడ్ తెప్పించి పెంచుతున్నారు. ముఖ్యంగా కత్తులు కట్టుకున్న కోసీ పందాలకు పాకిస్తాన్ ట్రీడ్ కోళ్లు బాగా ఉపయోగ పడుతున్నాయని చెబుతున్నారు. ఒకప్పుడు వేల రూపాయల్లో మొదలైన కోడి పందాలు ఇప్పుడు కోళ్లు రూపాయల్లో చేతులు మారుతున్నాయి. తూర్పుగోదావరి జిల్లాలో గతేడాది వంద కోళ్ల రూపాయలకు పైగా చేతులు మారాయి. పశ్చిమగోదావరి జిల్లాలోనూ ఈరేళ్లకు పెరిగింది కానీ తగ్గలేదు. ఇక పండ్లలో వీర మరణం పొందిన పుంజం... మూసానికి చాలా డిమాండ్. వాటిని పెంపదానికి అత్యంత బలమైన ఆహారం పెట్టడంతో ఆ మాంసం రుచి ప్రత్యేకంగా ఉంటుంది. అందుకే పండ్లలో ఓడిన కోడిని దక్కించుకునేందుకు వేలం పాటలు జరుగుతాయి.

గ్రామాల విలీనంతో పెరిగిన ఓటర్లు

36 నుంచి 49కి పెరిగిన వార్డుల సంఖ్య భారీగా నామినేషన్లు దాఖలు ఉపసంహరణ తరవాత అభ్యర్థులు సంఖ్యపై స్పష్టత అభ్యర్థులతో పాటు ఇండిపెండెంట్లతో తమ నామినేషన్లు వేశారు. గతంలో మున్సిపల్ పరిధిలో వార్డుల సంఖ్య 36 ఉండగా పునర్విభజనలో భాగంగా ఈ సంఖ్య 49కి పెరిగింది. ఆదిలాబాద్ రూరల్ ప్రధానంగా విలీన గ్రామాల నుంచి ఎక్కువ సంఖ్యలో నామినేషన్లు వచ్చాయి. ప్రస్తుతం మున్సిపల్ పరిధిలో మొత్తం 1,27,801 మంది ఓటర్లు ఉండగా వీరిలో పురుషులు, 63,057 మంది, మహిళలు 64,738 మంది, ఇతరులు ఆరుగురు ఉన్నారు. మున్సిపాలిటీలో ఎస్టీ ఓటర్లు 5380 మంది ఉండగా వీరిలో పురుషులు 2629 మంది, మహిళలు 2751 మంది, ఎస్సీ ఓటర్లు 16,833 మంది ఉండగా పురుషులు 8144 మంది, మహిళలు 8689 మంది, టీసీ ఓటర్లు 72,095 మంది ఉండగా మహిళలు 35,617 మంది, మహిళలు 36,476 మంది, ఇతర కులాలకు చెందిన ఓటర్లు 33,493 మంది ఉండగా వీరిలో

జనగామ నుండి ప్రత్యేక బస్సులు

పెనుభారంగా మారింది. చాలామంది ట్రావెల్స్ నిర్వాహకులు సీట్లను ఖాళీ చేసి మూడింతలు, నాలుగింతల ధరలకు విక్రయిస్తున్నారు. రవాణాశాఖకు వార్షికు ఏగవేసేందుకు తప్పదు మార్కెట్ రిజిస్ట్రేషన్ చేయించుకుంటున్న నిర్వాహకులు ప్రతి రోజుల్లో హైదరాబాద్ నుంచి తెలుగు రాష్ట్రాల్లోని వివిధ ప్రాంతాలకు 500-600 వరకు ట్రైవేటు ట్రావెల్స్ బస్సులు ప్రయాణికులు పెనుభారంగా మారింది. చాలామంది ట్రావెల్స్ నిర్వాహకులు సీట్లను ఖాళీ చేసి మూడింతలు, నాలుగింతల ధరలకు విక్రయిస్తున్నారు. అదే సంక్రాంతికి ముందు మూడురోజులు ఆ సంఖ్య ఇంకా ఎక్కువ వరుస కడుతున్నారు. దీంతో ఆయా రిజియన్ పరిధిలో ఆరు డిపోలు ఉండగా.. రాష్ట్ర రాజధాని హైదరాబాద్ నుంచి ప్రతిరోజూ ప్రత్యేక సర్వీసులను నడుపు తున్నారు. పండగ దృష్ట్యా డిపోలకు అదనంగా సర్వీసులను నడుపుతున్నారు. నీరటిగిండ్, కద్దాల్ టోల్ ప్లాజాల వద్ద నిర్మల్ నుంచి కనిగిరి-మోపల్రంకు బస్సు ప్రయాణాన్ని అనుకోవడంతో వీటికి నందర్బంగా మూడు బస్సులు నడుపుతున్నారు. ఇక మంచిర్యాల, కాకనగర్, సిర్పూర్(టీ), బెల్లంపల్లి, మందమిరి, బాసర ప్రాంతాలకు రైలు సౌకర్యం ఉంది. రైల్వేలోనూ తమ స్వస్థలాలకు చేరేందుకు ప్రయాణికులు పెద్ద ఎత్తున వరుస కడుతున్నారు. దీంతో ఆయా రిజియన్ పరిధిలో ఆరు డిపోలు ఉండగా.. రాష్ట్ర రాజధాని హైదరాబాద్ నుంచి ప్రతిరోజూ ప్రత్యేక సర్వీసులను నడుపు తున్నారు. పండగ దృష్ట్యా డిపోలకు అదనంగా సర్వీసులను నడుపుతున్నారు. నీరటిగిండ్, కద్దాల్ టోల్ ప్లాజాల వద్ద నిర్మల్ నుంచి కనిగిరి-మోపల్రంకు బస్సు ప్రయాణాన్ని అనుకోవడంతో వీటికి నందర్బంగా మూడు బస్సులు నడుపుతున్నారు. ఇక మంచిర్యాల, కాకనగర్, సిర్పూర్(టీ), బెల్లంపల్లి, మందమిరి, బాసర ప్రాంతాలకు రైలు సౌకర్యం ఉంది. రైల్వేలోనూ తమ స్వస్థలాలకు చేరేందుకు ప్రయాణికులు పెద్ద ఎత్తున వరుస కడుతున్నారు. దీంతో ఆయా రిజియన్ పరిధిలో ఆరు డిపోలు ఉండగా.. రాష్ట్ర రాజధాని హైదరాబాద్ నుంచి ప్రతిరోజూ ప్రత్యేక సర్వీసులను నడుపు తున్నారు. పండగ దృష్ట్యా డిపోలకు అదనంగా సర్వీసులను నడుపుతున్నారు. నీరటిగిండ్, కద్దాల్ టోల్ ప్లాజాల వద్ద నిర్మల్ నుంచి కనిగిరి-మోపల్రంకు బస్సు ప్రయాణాన్ని అనుకోవడంతో వీటికి నందర్బంగా మూడు బస్సులు నడుపుతున్నారు. ఇక మంచిర్యాల, కాకనగర్, సిర్పూర్(టీ), బెల్లంపల్లి, మందమిరి, బాసర ప్రాంతాలకు రైలు సౌకర్యం ఉంది. రైల్వేలోనూ తమ స్వస్థలాలకు చేరేందుకు ప్రయాణికులు పెద్ద ఎత్తున వరుస కడుతున్నారు. దీంతో ఆయా రిజియన్ పరిధిలో ఆరు డిపోలు ఉండగా.. రాష్ట్ర రాజధాని హైదరాబాద్ నుంచి ప్రతిరోజూ ప్రత్యేక సర్వీసులను నడుపు తున్నారు. పండగ దృష్ట్యా డిపోలకు

కళకళలాడుతున్న వస్త్రవ్యాపారం

డిస్కాంట్లు, ఆఫర్ల మోత

విజయవాడ,జనవరి13(ఆర్ఎన్ఎ): ఏ షాపులో చూసినా మహిళామణులందరూ చూడాలి. దీంతో మొయినోద్దౌల్తోపాటు తాడితోట వస్త్రమణులు సముదాయం లోనూ షాపులన్నీ పండగ కళకు సంబంధించుకుంటున్నాయి.రెడీమేడ్ వస్త్రమార్కెట్లో డిస్కాంట్లు, ఆఫర్లమోత మొగతొంది. పెద్ద పండగ సంక్రాంతికి మరో రెండు రోజుల సమయం మాత్రమే ఉండడంతో వస్త్ర మార్కెట్లో మాత్రం వస్త్ర మణులు వాతావరణం కనిపిస్తోంది. పెద్దపెద్ద షాపింగ్ మాల్స్ ప్రకటనలతో చిన్నవ్యాపారులు చిటికి పోతున్నారు. తమవైపు ఎవరుమాడడం లేదని వాపోతున్నారు. ఒకటి కొంటే ఒకటి ఉచితం వంటి ఆఫర్లు, డిస్కాంట్లు ఆకర్షణీయంగా కొనుగోలుదారులను ఆకర్షిస్తున్నాయి. ప్రస్తుతం షాపింగ్కోసం మహిళలు, యువకులు పెద్దఎత్తున తరలివస్తున్నారు. పురుషుల సంఖ్య చాలా తక్కువగానే ఉండోంది. ఆకర్షణీయమైన ప్రకటనతో మహిళలను ఆకట్టుకునే ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. పెద్దషాపులన్నీ కొనుగోలుదారులతో రద్దీగా మారుతున్నాయి. కోటగుమ్మం సెంటర్లో రెడీమేడ్ వస్త్రాలు, చీరలు విక్రయించే ఒకటి, రెండు పెద్ద షాపులు, ఆఫర్ల కారణంగా రద్దీగా కనిపిస్తున్నాయి. ఇక్కడి పెద్ద షాపుల్లో ఒకటి కొంటే ఒకటి ఉచితం ఆఫర్ల తారకమంత్రిలా మహిళలను ఆకర్షిస్తోంది. సూరత్కారిన్, కుర్లీలు, చుడిదాద్దు కు ఆ ప్రత్యేక ఆఫర్ పెట్టడంతో యువకులు పెద్ద సంఖ్యలో అటు వెళ్తున్నారు. ఒకటి, రెండు రెడీమేడ్ షాపుల్లో 20శాతం నుంచి 30శాతం డిస్కాంట్లు కూడా పెట్టేతారు. అన్ని రకాల వస్త్రాలపై 10శాతం డిస్కాంట్, పట్టుచీరల కొనుగోలుపై వడ్డణం ఉచితం, కొనుగోళ్లపై బజెట్లు, బ్యాగ్లు, కుర్లీలు ఉచితం అంటూ ఆకట్టుకునే ప్రకటనలు గుబ్బుతున్నాయి. సంవత్సరంపాటు మధ్యస్థమైన వర్గాలు, దిగువ మధ్య తరగతి కూడా ఈ పెద్దపెద్ద షాపులతో మళ్లుతుండడం గమనార్హం. దీంతో చిన్నవ్యాపారులకు బెదిరింపుగా పోతున్నాయి. హాజుమహేంద్రవరం మెయినోద్దౌల్ రెడీమేడ్ షాపులు పెద్దవి పది నుంచి పదిహేను వరకూ ఉంటే చిన్న షాపులు పందెంల్లో ఉన్నాయి. ఇక తాడితోటలో మధ్య, చిన్నవ్యాపారులే ఎక్కువ. కాగా, తాము పండగ ఆఫర్లు పెడుతున్నా దిగువ మధ్య తరగతి వర్గాలను సైతం ఆకట్టుకోలేకపోతున్నాయని చిన్న వ్యాపారులు కొందరు ఆవేదన వ్యక్తం చేస్తున్నారు. వస్త్ర వ్యాపారులు అంతంతమాత్రంగానే ఉన్నా భోగి పండక్కి రెండురోజుల ముందుమందైనా వ్యాపారులు ఉపయోగించుకుంటారునే ఆశతో చిన్న వ్యాపారులున్నారు. ఆ నాలుగైదు రోజులు పూర్తిగా వ్యాపారం సాగితే తాము తేరుకోగోలుమని, లేకుంటే సప్టాలు చవిచూడాల్సి వస్తుందని వాపోతున్నారు. పెద్దవ్యాపారులకు వ్యాపారులు జోరుగా సాగుతున్నాయి. పండక్కి ముందే రద్దీ మొత్తం అవసరం ఉంది. ప్రస్తుతం మార్కెట్లో బాపూబలి చీరలు, పండగచేస్తే చీరలు ఆకర్షణీయంగా కనిపిస్తున్నాయి. ఇన్ని ఆఫర్లు, డిస్కాంట్లు పెట్టినా ప్రస్తుతం చిన్నవ్యాపారులవైపు మహిళలు చూడడంలేదు. పెద్ద షాపింగ్

